

Med henblik på overvejelser vedrørende strafferammens maksimum har straffelovrådet undersøgt anvendelsen af fængselsstraffe på mindst 3 år efter § 216. Det benyttede materiale består af samtlige nævningedomme afsagt ved Østre Landsret i årene 1976-79, suppleret med nogle sager, der er indsamlet gennem tre statsadvokaturer, og med trykte domme. Straffelovrådets formål med denne gennemgang har alene været at opnå et nogenlunde dækkende billede af de voldtægtsforhold, der har ført til strafudmålinger over det normale niveau.

Kun i 15 sager er der idømt fængselsstraf på mindst 3 år, i næsten alle tilfælde på 3-4 år. Af dommene på 4 år angår de fleste tilfælde, hvor der i straffen er indbefattet reststraf i henhold til tidligere prøveløsladelse fra fængsel, eller hvor der samtidig er dømt for røveri. Kun i to af de 15 tilfælde er der idømt højere straf end 4 års fængsel, i begge tilfælde 6 år.«

I bemærkningerne til lovforslaget (Folketingstidende 1980-81, Tillæg A, spalte 4003) anførte Justitsministeriet, at der med forslaget ikke tilsigtedes nogen ændring af det gældende udmålingsniveau.

Af Retsudvalgets betænkning (Folketingstidende 1980-81, Tillæg B, spalte 852) fremgår det, at et mindretal (det konservative folkepartis medlemmer af udvalget) i udvalget var imod opdelingen af strafferammerne i § 216. Mindretallet ønskede at fastholde den udelte strafferamme og ville dermed understrege, at der af præventive grunde snarere burde ske en ændring af strafudmålingen i opadgående end i nedadgående retning.

2.3. Straffelovens almindelige regler om strafudmåling

Bestemmelsen i straffelovens § 216 om voldtægt har, som det fremgår ovenfor, en normalstrafferamme i stk. 1 på fængsel indtil 6 år, samt en sidestrafte ramme i stk. 2, hvorefter straffen kan stige til fængsel i 10 år, hvis voldtægten har haft en særlig farlig karakter eller der i øvrigt foreligger særligt skærpene omstændigheder. Stk. 2 kan f.eks. anvendes, hvis gerningsmanden anvender kniv som trussel eller ved særlige farlige greb om halsen eller i øvrigt anvender særlig grov vold under voldtægten eller forsøget herpå, jf. f.eks. dommene i U 1985.94xH og U 1988.895H, der er omtalt i bilag 3 nedenfor.

Strafferammen i straffelovens § 217 om opnåelse af samleje ved anden ulovlig tvang end vold eller trussel om vold er fængsel indtil 4 år.

Ved straffastsættelsen inden for disse strafferammer gælder den almindelige vejledende bestemmelse i straffelovens § 80, der har følgende ordlyd:

»§ 80. Ved straffens udmåling skal der tages hensyn til lovovertrædelsens grovhed og til oplysninger om gerningsmandens person, herunder om hans almindelige personlige og sociale forhold, hans forhold før og efter gerningen samt hans bevæggrunde til denne.

Stk. 2. At gerningen er udført af flere i forening, vil i reglen være at anse som en skærpende omstændighed.«

§ 80 fik sin nuværende affattelse ved lov nr. 319 af 13. juni 1973. Ved denne lov skete der navnlig en omformulering af bestemmelsen i stk. 1, 2. led, om gerningsmandens forhold, blandt andet således at en henvisning til »gerningsmandens foregående vandel« udgik af loven for at modvirke tendenser til unødigt eller urimelig strafskærpelse som følge af gentagen kriminalitet.

I Straffelovrådets betænkning nr. 1099/1987 om strafferammer og prøveløsladelse er der side 67-68 blandt andet anført følgende om bestemmelsen:

»Af § 80, stk. 1, kan for det første udledes det ret selvfølgelige, at en vurdering af lovovertrædelsens grovhed - d.v.s. et proportionalitetsprincip - er den grundlæggende retningslinie ved straffens fastsættelse. I konkrete sager kan der imidlertid ikke af § 80 udledes nogen nærmere vejledning om, hvorledes lovovertrædelsens grovhed skal bestemmes valget af strafstørrelse inden for strafferammen. Herom kan formentlig kun siges, at hvis der inden for samme gernings-type forekommer eller kan tænkes handlinger af forskellig grovhed, skal den grovere handling som udgangspunkt medføre strengere straf end den mindre grove. Men det bliver domstolenes sag at afgøre, hvilket punkt på strafskaalen der skal udgøre udmålingens normalniveau, og hvilke afvigelser med hensyn til grovheden der skal føre til udmålingsmæssige variationer i op- eller nedadgående retning.

Dernæst ses det af § 80, at retten skal tage hensyn til oplysninger om gerningsmanden, herunder om hans personlige og sociale forhold. Hi-